

Tampereen yliopiston lausunto

Kiitämme mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja terveydenhuoltolain 60 §:n muuttamisesta sekä erikoissairaanhoidon lain 28 ja 29 §:n kumoamisesta (yliopistollisen sairaalan tehtävät).

Yliopistollisen sairaalan tehtävät: Esitetyn lain pykälässä 34 a § on yliopistollisen sairaalan tehtävät, mm. koulutus- tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, määritelty kattavasti. On tärkeää, että tämä muotoilu takaa sen, että yliopistosairaalat olisivat varmasti hakukelpoisia kaikissa Suomen Akatemian ja Business Finlandin rahoitusmuodoissa (toisin kuin nyt on ollut).

Koulutus hyvinvointialueilla: Perusteluosassa sivulla 13 todetaan, että ”Kaikki lääketieteen opiskelijat suorittavat merkittävän osan (4 vuotta) koulutuksestaan yliopistollisessa sairaalassa.” Esimerkiksi Tampereen yliopistossa opiskelijat suorittavat merkittävän osan koulutuksestaan yliopistollisessa sairaalassa *ensimmäisestä vuodesta alkaen kuuden opiskeluvuoden aikana*.

Perusteluosassa sivulla 13 todetaan, että ”Perusopetuksen toteuttaminen yliopistollisessa sairaalassa edellyttää yhteisiä virkoja ja toimia yliopiston ja korkeakoulujen opetushenkilökunnan (professorit, kliiniset opettajat) sekä yliopistollisen sairaalan välillä.” Ehdotamme tekstimuotoa (*mm.* professorit ja kliiniset opettajat), koska yhteisiä toimia on myös muita kuin edellä mainitut.

Sivuvirat ja pätevyysvaatimukset: Esitetyn lain pykälässä 34 b § on selvästi tuotu esille, että yliopistojen opettajat voivat halutessaan toimia sivuvirassa tai toimessa yliopistosairaalassa. Tämä on ensiarvoisen tärkeää kliinisen koulutuksen ja tutkimuksen kannalta. Sen sijaan esitetystä laista puuttuu vanhan erikoissairaanhoidon lain 28§ pykälässä oleva pätevyysvaatimus, jonka mukaan *yliopistosairaalan ylläälläkärillä tulee olla vähintään dosentin pätevyys*.

Yliopistosairaaloiden erityisroolin takia on tärkeää, että sairaalan korkeimmissa hoidon, tutkimuksen ja koulutuksen vastuutehtävissä on tieteellisesti tarpeeksi pätevyitä henkilöitä. *Dosentin arvon edellyttäminen* näihin tehtäviin valitavilta varmistaa parhaiten riittävän tieteellisen pätevyyden. Koulutuksen ja tutkimuksen osalta tämä on itsestäänselvyys, mutta myös hoidon osalta tarpeellinen vaatimus. Yliopistosairaalan tehtävänä on tarjota kaikkein vaativinta erikoissairaanhoidon sekä seurata diagnostiikan ja hoidon kehitystä myös kansainvälisesti. Tutkimus ja hoito kulkevat käsi kädessä, siksi kliinisestä hoidosta vastaavien tulisi olla myös tieteellisesti riittävän päteviä asiantuntijoita.

Lakiehdotuksessa olisi hyvä huomioida, että professoreilla/kliinisillä opettajilla terveydenhuoltoyksikön (nykyisin sairaanhoitopiiri, jatkossa HVA) osuus työnan-

tajana on usein suurempi kuin yliopiston osuus. Siksi käsite sivutoimi yliopistosairaalassa kuulostaa osin virheelliseltä. Oikeampaa olisi käyttää termiä *rinnakkaisvirka/-toimi*.

Yliopiston asema yliopistollisessa sairaalassa: Vanhan erikoissairaanhoidon lain pykälä 25 § takasi yliopistolle edustuksen yliopistollisen sairaalan hallinnossa. Tämä on erityisen tärkeää yliopiston ja yliopistollisen sairaalan kiinteän koulutukseen ja tutkimukseen liittyvän yhteistyön kannalta. Uudessa lainsäädännössä tällaista velvoitetta hyvinvointialueelle ei ole. Perusteena on ollut, että hyvinvointialueelle halutaan maksimoida sen autonomia. Kuitenkin koska uuden lain aikana yliopistosairaala ei ole enää oikeushenkilö, olisi erityisen tärkeää, että *hyvinvointialueen päätöselimissä olisi täysivaltaisia yliopiston edustajia*. Muuten on suuri riski sille, että yliopistosairaalan yliopistollinen asema heikkenee.

Yliopiston ja yliopistosairaalan suhde: kuten lakitekstissä ja sen perusteluissa käy hyvin ilmi, yliopiston ja yliopistollisen sairaalan suhde lääketieteen koulutuksen ja tutkimuksen alalla on hyvin tiivis ja käytännönläheinen. Käytännössä nämä organisaatiot toimivat kuin yksi. Siksi olisi hyvä tarkentaa, että *yliopiston ja yliopistosairaalan väliseen, perustehtävään liittyvään yhteistyöhön ei tule soveltaa hankintalakia*.

Tutkimus hyvinvointialueella: Perustelutekstissä todetaan, että terveydenhuoltolain 61–63 §:ssä säädetään yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen rahoituksesta. Yliopistotasaiseen terveyden tutkimukseen myönnetään valtion rahoitusta erityisvastuualueiden (1.1.2023 alkaen yhteistyöalueiden) tutkimustoimikunnille, jotka päättävät tutkimusrahoituksen osoittamisesta tutkimushankkeille. On tärkeää, että nämä tutkimustoimikunnat tekevät tiivistä yhteistyötä yliopistojen kanssa tutkimuksen tieteellisen laadun takaamiseksi. Tämän vuoksi näissä *tutkimustoimikunnissa tulisi olla mukana yliopiston edustus*.

Muut huomiot: Tässä lakiesityksessä keskitytään yliopistosairaalan asemaan. On kuitenkin tärkeää huomioida, että yliopistot tekevät tutkimus- ja kehittämissyhteistyötä hyvinvointialueella laajemminkin kuin vain yliopistosairaalan yhteydessä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tavoitteena on perus- ja erityistason palvelujen entistä parempi yhteen toimivuus ja palvelujen saumattomuus. Samoin hallitusohjelman mukaisesti terveydenhuollon painopistettä siirretään erikoissairaanhoidosta perustasolle. Tämän saavuttamiseksi palveluja on tutkittava ja kehitettävä palvelukokonaisuuksien ja potilaiden näkökulmasta yli sektorirajojen. Tätä tukemaan esimerkiksi myös peruspalveluihin tulisi luoda tutkimus- ja kehittämistehtäviä mahdollistavia rakenteita.

Lisäksi on hyvä huomioida eduskunnan lausuma (EV 111/2021 vp): Eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta ja niiden rahoitusta koskeva erillislainsäädäntö saatetaan

eduskunnan käsittelyyn siten, että se tulee voimaan viimeistään ennen sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen toimeenpanoa.

Myös sosiaali- ja terveysvaliokunta (StVL 8/2022) kiinnitti järjestämislain eduskuntakäsittelyn yhteydessä huomiota siihen, että sosiaalihuoltoon tulee luoda yliopistosairaaloita vastaavan kaltaiset yliopistolliset palvelujen kehittämistä, tutkimusta ja koulutusta tukevat toimintarakenteet. Olisi hyvä säätää myös sosiaalipuolen TKKI-toimintaa laissa.

Tampereen yliopisto

Vararehtori Tapio Visakorpi

Dekaani Seppo Parkkila, lääketieteen ja terveysteknologian tiedekunta

Dekaani Juho Saari, yhteiskuntatieteiden tiedekunta